

Hea lugeja!

Kersti Kaljulaid Eesti president

Eesti inimarengu aruanne on praeguse Eesti portree koos töövahenditega, mis aitavad endale ette kujutada meie lapsi ja lapselapsi tuleviku-Eestis. Siit saab endale tööülesanded poliitik, kes tahab olla riigimees ja langetada otsuseid, mis tõesti kujundavad järgmiste põlvkondade Eestit.

Igaüks vajab riiki, mis pakub talle ühiskonna liikmeks olemise võimalust. Mida rohkem on elus liikumist, töötamist eri riikides, seda vähem on inimese ja riigi kokkulepe seotud geograafilise elukohaga. Me peame oma rändavale kodanikule pakkuma püsivat suhet riigiga, võimalust maksta makse ja saada osa ühiskonna turvavõrgustikust, näiteks ravikindlustusest ja pensionist, olenemata tema asukohast maamunal. Kui suudame sama pakkuda ka oma e-residendile, siis oleme 21. sajandi teiseks veerandiks kindlasti maailma edukamaid riike.

Enam ei tee inimese eest otsust end Eestiga siduda madalalgalist tööd pakkuvad suurettevõtted. Inimesed ise langetavad neid otsuseid: kus nad oma nii-öelda dokki peavad, millise riigiga nad on maksude ja sotsiaalsete hüvede kaudu seotud. Praegu on nüüdisaja töörändajad tihti üldse sotsiaalsete tagatisteta, sisuliselt sotsiaalselt lindpriid, kuigi loovad siin-seal hüvesid ja teevad tööd. Neil ei ole pidet. Me saame esimese riigina maailmas neile seda pakkuda, kui oleme osavad. Me oleme suutlikkusele seda teha lähemal kui ükski teine riik.

Töörändajad on noored, tööealised ja -võimelised ning peaksid ühiskonda panustama. Las nad panustavad meie ühiskonda!

Meil on küllalt olulise varandusliku kihistumise kõrval siiski üks kiiremini arenenud ühiskondi Euroopas, inimarengu indeksi muut on olnud märkimisväärne. See näitab, et peamised elukvaliteeti määravad avalikud teenused, haridus ja tervishoid, on meil kättesaadavad valdavale osale ühiskonna liikmetele ning nende kvaliteet ei olene oluliselt inimese jõukusest. Kahtlemata ei ole see niimoodi igal viimsel kui juhul, kuid üldistatult küll.

Et iga inimene tunneks ennast kindlalt, peame suutma pakkuda kõigile lastele head haridust, mille kvaliteet ei oleneks nende vanemate elukohast ega sissetulekust. Meie ühiskondlik kokkulepe ühtluskoolist ja küllalt suurte hariduskulude hoidmiseks teeb selle võimalikuks.

Me peame osutama tervishoiuteenuseid sama mudeli järgi: nendegi kättesaadavus ei tohi kunagi oleneda sissetulekust ega inimese elukohast riigis. Praegu osutame küllalt häid raviteenuseid, aga oleme veel nõrgad tervishoius ja ennetavas tegevuses. Meil puudub selles vallas sarnane ühiskondlik kokkulepe kulutuste kohta, nagu on hariduses.

Kui need kaks – haridus ja tervishoid – on ühiskonnas üldiselt kättesaadavad, siis tõuseb nii inimarengu indeks kui ka inimeste usk iseenda toimetulekusse. See vähendab oluliselt ka ebavõrdsetest sissetulekust tulenevaid pingeid ühiskonnas.

Eestlasele on väga oluline elada oma keele-, kultuuri- ja komberuumis. Sellepärast peab eesti keele õpe olema kättesaadav kõikidele, kes seda soovivad, siis, kui nad seda soovivad, ja seal, kus nad seda soovivad. Ole-nemata sellest, kui kauaks nad on siia tulnud. Ühe riigikeele poliitikas ei tohi teha liiga palju olmelisi mööndusi, et vähendada liikuva elanikkonnaga seotud probleeme. Pigem peab tagama, et vähemasti kooliminevad lapsed oleksid kõik saanud lasteaiast kaasa eesti keele oskuse ja saaksid hakkama eestikeelses koolis.

Uue vajadusena meie ühiskonnas on esile kerkimas tarvidus kirjeldada oma komberuumi. Eesti inimene on tolerantne teiste kultuuride, kommete ja tavade suhtes, kui need ei hakka piirama tema enda võimalust elada sellises ühiskonnas, kus tema ennast kodusena tunneb. Kuidas seletada juurdetulijatele meie komberuumi, kirjutamata ette vabadusi ahistavaid reegleid? Sellele küsimusele praegu vastust ei ole, aga küllap me õpime. Vajadus igatahes on, nagu selgub tänavusest inimarengu aruandestki.

26. aprillil 2017 Kadriorus